

Na twee jaar loodvrij vissen in de Roer.

In maart 2017 was de kick off van het project Loodvrij vissen in de Roer, opgezet met Waterschap Limburg, drie hengelsportwinkeliers, Visstand BeheerCommissie Roerdal (de lokale sportvisserij) en de ontwikkelaar van ijzeren gewichten voor de sportvisserij Modified Materials. Twee betrokkenen, Thijs Belgers van de Visstand BeheerCommissie en Jos Lobee van Modified Materials kijken terug op de afgelopen jaren.

Het begon goed met een enthousiast team van waterschap, visserij en een leverancier. Samen lukte het om de drie winkeliers bij de Roer tot medewerking te bewegen. Het project verdiende in 2016 zelfs een nominatie voor nationale Waterinnovatieprijs. Het was ook best een prestatie om in dit al meer dan 35 jaar oude dossier de handen op elkaar te krijgen. Dat lukte door de gewaardeerde financiële ondersteuning vanuit het Waterschap Limburg en de gedrevenheid van Modified Materials, maar vooral door de bijzondere opstelling van de VBC. Het gebruik van lood-los-systemen was al verboden in de visvergunning voor de Roer, maar een verbod op gebruik van lood in een gehuurd viswater had nog niemand in Nederland aangedurfd. Thijs Belgers geeft aan dat dit te maken heeft met de historie van de Roer: *“25 jaar terug was dit een stinkende zwart water, helemaal dood, maar door gezamenlijke inspanningen aan Nederlandse en Duitse kant, van o.a. Waterschap en sportvisserij, is het nu een van de meest soortrijke wateren van Nederland, zelfs de zalm is terug. De investering van 4,5 miljoen Euro in een vispassage, met een prachtig vismonitoring systeem maken dat mogelijk. Aan de monitoring leveren sportvissers een grote bijdrage”*. Jos Lobee: *Thijs is echt een drijvende kracht achter het verbeteren van waterkwaliteit. Zonder hem hadden we dit project nooit van de grond gekregen. De historie van de Roer toont een grote betrokkenheid van de sportvisserij. Als loodvrij vissen ergens tot een succes zou kunnen komen, dan is het in de Roer.*

Al voor de start in 2017 kregen alle vissers via hun hengelsportvereniging bij de visvergunning een gratis loodvrij gewicht. In maart 2017 waren de drie winkels bevoorrad met het afgesproken assortiment

Thijs Belgers maakt al jaren wekelijks meerdere wandelingen langs de Roer. Sinds de start spreekt hij mensen op een vriendelijke manier aan op hun loodgebruik. Een wettelijk verbod was nog niet haalbaar. De sportvissers bleken ook eerst hun eigen voorraad nog te willen op maken. Al snel na de start bleek deze weerstand bij de vissers, zodat het echt loodvrij maken werd losgelaten, en dat voorlopig aangestuurd zou worden op vrijwillig loodvrij vissen. Waterschap en VBR durfden het toch niet aan. Dat was een grote teleurstelling voor Modified Materials, zo zegt Jos Lobee, *“voor ons is dit het achtste demonstratieproject. Juist die extra stap van de verplichting loodalternatieven in te zetten maakte dit project anders en waardevol. Bij alle eerdere projecten bleef het altijd bij vrijwillige eenmalige demonstraties met gratis of bijna gratis materiaal, maar geen van die projecten heeft ooit enige vorm van blijvende verandering teweeg gebracht”*. Besloten werd het project toch door te zetten.

Sportvisserij Limburg stond geheel achter het Roerproject en ondersteunde dit door regelmatig aandacht hieraan te schenken op haar website en tijdens bijeenkomsten. Verenigingen zullen worden gestimuleerd om loodvrije feederwedstrijden te organiseren.

De evaluatie na een jaar hard werken in een relatief klein gebied, leverde een teleurstellend aandeel van 2 % verkoop van loodvrij materiaal op in de winkels, die een groter gebied dan alleen de Roer bedienen. Belangrijk daarbij is dat er door een fors percentage subsidie vanuit het waterschap en financiële en logistieke steun van Modified Materials geen prijsverschil was met lood in de winkel. Klanten in de drie winkels konden zonder extra kosten overstappen op loodvrij materiaal, maar 98%

deed dat dus niet. Langs de Roer is was het beeld iets gunstiger, 30 % van de vissers vist loodvrij schat Thijs Belgers, met name omdat vissers er direct worden aangesproken om mee te doen.

Parallel aan het Roer project liep overleg over de Green Deal. In 2013 heeft Modified Materials het initiatief genomen om te komen tot een Green Deal loodvrij vissen. In 2015 is er een draagvlaksessie georganiseerd, en in 2017 is het overleg over de opzet gestart. Jos Lobee geeft aan dat het vier jaar volhouden uiteindelijk wel leidde tot beweging in het dossier. *"In de Green Deal zijn we het eens geworden over de ambitie om loodgebruik terug te dringen. Maar toen het tot het invullen van het actieplan kwam ontstonden er grote verschillen van inzicht. Men wilde helaas niet verder gaan dan een geleidelijke en vrijwillige beëindiging van het loodgebruik. Daar heeft Modified Materials absoluut geen vertrouwen in, zeker niet omdat de gewichten die vrij zijn van zwaar metaal, duurder zijn dan lood. Omdat het voor de loodproducenten goed uitkomt wordt vooral het eveneens giftige zink voorgesteld als alternatief. Modified Materials werkt met ijzerpoeder, gebonden met een goed in water afbreekbare binder. Dat is lastiger en duurder, maar qua milieu veruit de beste oplossing. We hebben verschillende malen aangeboden te overleggen over het door ons ontwikkelde Doe-Het-Zelf systeem voor vissers die nu zelf lood gieten, maar daarvoor was geen belangstelling. Dat is jammer, want zo zouden er snel veel gifvrije gewichten beschikbaar kunnen komen."*

Bij de start van het tweede jaar is besloten opnieuw een gewicht aan alle 600 Roervissers te geven. Toen bleek dat een van de verenigingen de gewichten van het jaar ervoor nog niet had uitgedeeld. Ook dit toont volgens Thijs dat de interesse voor het onderwerp lood nagenoeg nul is, niet alleen bij de sportvissers zelfs bij bestuursleden. Inmiddels dalen de verkopen in de winkels, ondanks de informatiecampagne vanuit de Green Deal. In 2019 is getracht met een inleveractie van oude loodgewichten, waarbij een loodvrij gewicht werd terug ontvangen, het tij te keren. Ook dit met een tot nu toe teleurstellend resultaat. Vanaf 2019 is het loodgebruik in de Roer verboden voor de dagkaarthouders.

Beide heren hebben een historie met lood. Thijs als fysiotherapeut, die mensen die leden aan afwijkingen door lood heeft behandeld. Jos in de kunststofindustrie, waar hij bedrijven in de PVC leidingen en in de elektronica enorme inspanningen heeft zien doen om lood uit hun producten te halen. Dit gebeurde in de jaren 90, en toen al bestonden er voor PVC buis en elektronica behoorlijk functionerende inzamelsystemen. Dit in tegenstelling tot vislood, dat eindigt, tientallen jaren na het stoppen van lood in PVC, soldeer en benzine allemaal in het water. Het vislood vormt de grootste emissiebron in Nederlands met 54.000 kilo jaarlijks naar zoet en 470.000 kilo naar zout water.

Onbegrijpelijk vinden beiden dat er niet meer gecommuniceerd wordt over de gezondheidsrisico's van lood. In de Green Deal wilde men geen negatieve verhalen over lood, maar is gekozen voor een positieve insteek. Er was geen interesse voor een koppeling naar de GGD campagne "let op Lood!". Sportvissers nemen risico met hun eigen gezondheid en die van hun kinderen, maar het bevreemdt Thijs en Jos dat hun organisatie die hun belang zou moeten dienen, noch de overheid daarover communiceren.

In mei 2018 is de Green Deal getekend, en inmiddels loopt al een jaar de informatiecampagne over loodvrij materialen. Je zou verwachten dat die leidt tot enige verandering van de houding van de sportvisser ten opzichte van lood, maar helaas is dat niet het geval. Jos Lobee: *"de omzetten in de winkels bij de Roer waren al heel mager, maar dalen nu. Al in 2017 hebben de winkels aangegeven geen enkele mogelijkheid te zien loodvrij materiaal te kunnen verkopen als de subsidie wegvalt"*. In het project is het leeuwendeel van de gewichten weggegeven, en geheel betaald door de VBC Roerdal, Waterschap en Modified Materials. Ook Thijs Belgers ziet weinig vooruitgang. Hij is somber over het vrijwillig overschakelen op loodvrij vissen .

Jos Lobee: "in onze contacten met o.a. de Waterschappen blijft iedereen zeer positief over de Green Deal, want dat is het uitgestippelde beleid. Maar wij zien het vooral als een verhaal voor de Bühne. Waterbeheerders en natuurterreinbeheerders weigeren de relevante milieuwetten te handhaven en staan toe dat grote hoeveelheden zeer zorgwekkende stof worden geloosd. Daarbij wordt de Green Deal gebruikt als excuus om te kunnen zeggen dat er iets gebeurt, en zo zelf weinig of niets te hoeven doen. Zolang die situatie niet verandert, zullen vissers met lood blijven vissen. Vrijwillig proberen over te stappen leidt tot niets, behalve tot veel frustratie en een nog grotere berg lood in het water. Als we willen veranderen dan kan dat, bijvoorbeeld door een verbod op verkoop zoals in Denemarken. Het kan ook geleidelijk, maar essentieel is dan om specifieke wateren loodvrij te maken, ze loodvrij te houden en daarop te handhaven. De sportvisserij heeft daarvoor vrijwillige controleurs en Buitengewone Opsporing Ambtenaren en zou samen met de waterbeheerder toezicht kunnen houden. Zolang het perspectief op snelle of geleidelijke beëindiging van loodgebruik ontbreekt willen en/of kunnen vissers, producenten en winkeliers niet investeren in gifvrij materiaal, en blijft de huidige situatie bestaan"